

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 354/2018-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Vladimírou Houdek Běhalovou, advokátska kancelária, Brezová 10, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 64/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 64/2012 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 64/2012 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 475,05 € (slovom štyristosedemdesiatpäť eur a päť centov), ktorú je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť na účet advokátky JUDr. Vladimíry Houdek Běhalovej, advokátska kancelária, Brezová 10, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 354/2018-6 zo 4. júla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 P 64/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti najmä vyplýva:

„... Sťažovateľka ako navrhovateľka je účastníčkou konania o úpravu práv a povinností k maloletej [REDACTED], [REDACTED]. Maloletá [REDACTED] je dieťa sťažovateľky a [REDACTED]. Konanie je vedené pred Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 43P/64/2012.

Návrh na začatie konania bol podaný ešte dňa 2.3.2012.

Konanie v označenej právnej veci doposiaľ nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 5 rokoch od podania návrhu na začatie konania, vec je stále prejednávaná pred súdom prvého stupňa.

Okresný súd Košice II vydal vo veci dňa 21.9.2015 rozsudok č.k. 43P/64/2012-356, ktorým zveril maloletú [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] do osobnej starostlivosti sťažovateľky a otca zaviazal prispievať na jej výživu za obdobie od 1.3.2012 do 31.8.2014 mesačne sumou 120,-eur a od 1.9.2014 do budúca mesačne sumou 150,-eur. Dlhé výživné za obdobie od 1.3.2012 do 30.9.2015 vo výške 4 583,45 eur zaviazal otca zaplatiť do 90 dní od právoplatnosti rozsudku. Na odvolanie sťažovateľky proti výrokom o výživnom a dlžnom výživnom Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 8CoP/144/2016-414 z 31.8.2016 rozsudok Okresného súdu Košice II v napadnutých výrokoch zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

... Takmer celé konanie pred Okresným súdom Košice II je nutné hodnotiť doposiaľ ako neefektívne, a to z týchto dôvodov:

1./ od júna 2012 súd doručoval písomnosti určené otcovi nepríslušnému orgánu vo Veľkej Británii. Až na základe listu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 17.6.2013 súd dňa 12.7.2013 doručoval písomnosti po prvýkrát príslušnému orgánu do Veľkej Británie

2./ dňa 21.9.2015 Okresný súd Košice II vydal vo veci rozsudok č.k. 43P/64/2012-356, avšak pri rozhodovaní vychádzal iba z tvrdení otca, ktoré neboli žiadnym spôsobom preukázané, čo bol aj jeden z dôvodov zrušenia rozsudku súdu prvej inštancie krajským súdom (uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č.k. 8CoP/144/2016-414 zo dňa 31.8.2016)

3./ po vrátení veci súdu prvej inštancie a preklade do anglického jazyka súd od 10/2016 doručuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach č.k. 8CoP/144/2016-414 zo dňa 31.8.2016 do Veľkej Británie, avšak bezúspešne.

Sťažovateľka má za to, že konanie v označenej právnej veci trvá neprimerane dlhú dobu, a to takmer 6 rokov a dochádza v ňom k zbytočným prieťahom.

Pred podaním ústavnej sťažnosti podala sťažovateľka 12.10.2017 predsedovi Okresného súdu Košice II sťažnosť na prieťahy v konaní. Vo svojej sťažnosti namietala neprimeranú dĺžku súdneho konania a žiadala o zabezpečenie nápravy. V odpovedi na sťažnosť zo dňa 17.10.2017 predseda súdu oznámil, že dĺžka predmetného konania po

vrátení spisu z odvolacieho súdu je ovplyvnená výlučne problémami pri doručovaní zásielok odporcovi do Veľkej Británie.

Sťažovateľka však nenamietala dĺžku konania iba po vrátení veci súdu prvej inštancie, ale celkovú dĺžku konania, keď uviedla, že návrh na začatie konania doručila súdu ešte dňa 2.3.2012, keď mala jej dcéra štyri roky, pričom konanie nie je skončené ani doposiaľ, keď má jej dcéra takmer 10 rokov. Problémy s doručovaním nemôžu ospravedlniť celkovú dĺžku konania, najmä nie v prípade, keď súd doručoval príslušnému orgánu do Veľkej Británie po viac ako 16 mesiacoch od začatia konania (dovtedy doručoval nepríslušnému orgánu). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníkov konania. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím, ktoré s konečnou platnosťou právnu neistotu v postavení účastníkov konania odstraňuje. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota účastníkov konania neodstráni.

V posudzovanej veci nebolo súdne konanie, ktorého je sťažovateľka účastníčkou, s konečnou platnosťou meritórne rozhodnuté ani po takmer šiestich rokoch od začatia konania. Činnosť súdu v konaní nebola efektívna a nesmerovala ku skorému ukončeniu veci; sťažovateľka k neprimeranej dĺžke konania a vzniknutým prietahom žiadnym spôsobom neprispela. Vec je stále v štádiu prvostupňového konania, je potrebné vykonať dokazovanie ohľadom majetkových pomerov otca a náležite zistiť skutkový stav ohľadom jeho skutočných schopností a možností, teda vec je takmer po 6 rokoch od začatia konania v počiatočnej fáze a ukončenie veci v blízkej budúcnosti nemožno očakávať. Viac ako rok po vrátení veci súdu prvej inštancie súd iba doručuje odporcovi uznesenie krajského súdu.

Podaním sťažnosti predsedovi súdu sťažovateľka vyčerpala prostriedky nápravy proti porušovaniu jej základných práv. Napriek tomu súd ani po sťažnosti nevykonal žiadne úkony smerujúce k tomu, aby sa konečne uznesenie krajského súdu podarilo doručiť otcovi maloletej ■■■■■. Vzhľadom k tomu sťažovateľka vidí jedinou možnosť dovolat' sa spravodlivosti podaním tejto ústavnej sťažnosti.

... V konaní vedenom pred Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 43P/64/212 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

1./ Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom konania je úprava práv a povinností k maloletému dieťaťu (zverenie do výchovy, určenie výživného). Rozhodovanie v týchto veciach tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, v rámci ktorej existuje ustálená judikatúra obsahujúca aj metodiku postupu všeobecných súdov, a preto nie je možné považovať vec sťažovateľky za právne zložitú. Rovnako tak ju nemožno považovať za skutkovo zložitú, z hľadiska povahy veci ide o existenčnú vec v rámci agendy starostlivosti súdu o maloletých, ktoré vyžadujú zo strany všeobecných súdov mimoriadnu pozornosť.

2./ Správanie účastníka konania môže zbaviť súdny orgán zodpovednosti za prieťahy v konaní, len ak dôsledkom správania účastníka je spomalenie postupu konania. V prejednávanej veci sťažovateľka žiadnym spôsobom neprispela k predĺžovaniu konania. Jej postup v konaní bol aktívny. Sťažovateľka sa zúčastňovala pojednávanií, reagovala na výzvy súdu v stanovených lehotách plnila uložené procesné povinnosti a súdu poskytovala potrebnú súčinnosť. Vo veci však napriek jej súčinnosti nebolo doposiaľ právoplatne meritórne rozhodnuté.

3./ Pokiaľ ide o kritérium postupu súdu, základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (III. ÚS 58/2014). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom. (IV. ÚS 221/04). Konanie súdu bolo podľa sťažovateľky neefektívne a nesmerovalo k skorému ukončeniu veci. Súd najprv doručoval písomnosti určené otcovi maloletej [REDAKOVANÉ] (odporcovi) nepríslušnému orgánu. Neefektívnosť vidí sťažovateľka aj v tom, že okresný súd síce vo veci v roku 2015 rozhodol, ale toto rozhodnutie bolo na základe odvolania v napadnutých výrokoch zrušené, čo tiež možno pripočítať na ťarchu konania pred okresným súdom ako neefektívne konanie /III. ÚS 201/2014/.

V prejednávanej veci napadnuté konanie sťažovateľky nebolo právoplatne skončené od roku 2012, napriek tomu, že od začatia konania uplynulo už viac ako 5 rokov a 10

mesiacov. Sťažovateľka má za to, že v danom prípade si samotná povaha veci vyžaduje osobitnú pozornosť/starostlivosť všeobecného súdu, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (*mutatis mutandis* I. ÚS 145/03, I. ÚS 19/00 a iné).

Postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43P/64/2012 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

... Sťažovateľka sa touto ústavnou sťažnosťou domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia, keďže len konštatovanie porušenia jej základného práva nie je pre ňu dostatočným zadosťučinením. Sťažovateľka sa domáha priznania peňažného zadosťučinenia vo výške 8 000,- EUR.

V dôsledku prietahov v konaní došlo v prípade sťažovateľky k následkom, ktoré sa už nedajú zásadne napraviť ani odstrániť. V konaní nebolo doposiaľ rozhodnuté o výživnom na maloletú ■■■ ani o dlžnom výživnom. Pritom sa jedná v zmysle ustanovenia § 62 ods. 1 zákona o rodine o zákonnú povinnosť rodiča k maloletému dieťaťu. Súd svojím postupom nenaplnil legitímne očakávania maloletej na poberanie výživného od jej otca a maloletej bolo odopreté právo podieľať sa na životnej úrovni svojho rodiča - otca. Súd plynulo nekonal a do dnešného dňa nerozhodol v spore, ktorého predmetom je výživné potrebné pre každodenný dôstojný život sťažovateľky a jej maloletej dcéry. Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Vzhľadom na rozsah, závažnosť a následky ujmy spôsobenej sťažovateľke iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je možné považovať za dostatočné zadosťučinenie, túto ujmu pritom nie je možné uspokojiť inak. S ohľadom na vyššie uvedené, s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a zbytočných prietahov, ako aj s poukazom na ustálenú rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, považuje sťažovateľka uplatnenú výšku finančného zadosťučinenia za primeranú, odôvodnenú a v súlade so zásadami spravodlivosti.

... Sťažovateľka si v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov uplatňuje trovy konania v celkovej výške 312,44 EUR za 2 úkony právnej pomoci (prevzatie

a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti po 147,33 EUR) a 2 x režijný paušál po 8,84 EUR.

... Vzhľadom na vyššie uvedené sa sťažovateľka svojou ústavnou sťažnosťou domáha vydania nálezu tohto znenia:

1. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43P/64/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43P/64/2012 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 8 000,- EUR, ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 312,44 EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám jej právnej zástupkyne.“

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom listom sp. zn. 1 SprV 491/2018 z 18. júla 2018, a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu z 30. júla 2018.

3.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol chronológiu úkonov vykonaných v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„... Po oboznámení sa s obsahom predloženej sťažnosti a predmetného spisu, v ktorom sú namietané prietahy, Vám predkladám stanovisko zamerané na Vami položené otázky:

- skutková a právna zložitost' sporu
- z právnej stránky sa jedná o bežný typ sporu; zo skutkovej stránky ide o konanie s cudzím prvkom, ktoré je bez ohľadu na predmet sporu vždy náročné - problémy pri

doručovaní zásielok, nutnosť prekladu všetkých listín, predvolávanie na pojednávanie s výrazným časovým predstihom. ...

- *prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobili sťažovateľka*

- *sťažovateľka síce v konaní nespôsobilá žiadne preukázateľne priame prieťahy, avšak ako uviedla aj na poslednom pojednávaní, nemá vedomosť o pohybe a pobyte odporcu, o jeho zamestnaní, ani majetkových pomeroch. Celá tárcha tohto zisťovania a preukazovania ostáva tak na súde. Právna zástupkyňa sťažovateľky pritom na tomto pojednávaní žiadala, aby odporca dokladoval svoje zárobkové pomery v súlade s uloženou povinnosťou odvolacím súdom.*

- *prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom*

- *obdobie od 26.7.2017 do 6.3.2018.*

- *záver, či zistené prieťahy sú zbytočnými prieťahmi*

- *ponechávam na zváženie ústavného súdu.*

- *iné okolnosti, ktoré mali vplyv na prieťahy*

- *je potrebné poukázať predovšetkým na problémy pri doručovaní zásielok odporcovi do Veľkej Británie. Z celej uvedenej chronológie je nepochybné, že toto doručovanie do uvedenej krajiny je problematické. Ako vyplýva z obsahu spisu, súdu sa nevrátili doručky, ale ani celé zásielky, nebolo teda zrejmé, či k ich doručeniu došlo alebo nie. V tejto súvislosti bolo o súčinnosť opakovane požiadané Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré zabezpečilo aspoň doručenie nepodpísanej zápisnice z výsluchu odporcu. Opakovane bolo doručenie zásielok reklamované cestou Slovenskej pošty, a. s., pričom vo všetkých reklamovaných prípadoch bolo oznámené, že zásielky sa stratili na území Veľkej Británie. Sú to objektívne dôvody, ktoré tunajší súd žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť, preto by nemali byť pripísané na jeho tárchu. Keďže odporca je občanom cudzieho štátu, všetky písomnosti museli byť prekladané do anglického jazyka, čo si v každom prípade vyžiadalo značný časový priestor. Vzhľadom na uvedené problémy predovšetkým pri doručovaní zásielok je vykonanie dokazovania v predmetnom konaní spočívajúce v zistení majetkových pomerov odporcu mimoriadne problematické a časovo náročné, čo výrazne ovplyvňuje dĺžku tohto konania.*

Obdobie, keď sa spis nachádzal na odvolacom súde (25.4.2016 až 12.9.2016), nie som oprávnený žiadnym spôsobom hodnotiť či posudzovať.

Sumarizujúc všetky vyššie uvedené skutočnosti považujem sťažovateľkou požadované finančné zadostučinenie za neprimerane vysoké...

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na konaní ústneho pojednávania a súhlasím s upustením od neho.“

3.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu v posudzovanom konaní zaujala takéto stanovisko:

„... Sťažovateľka trvá na tom, že konanie pred Okresným súdom Košice II, č.k. 43P/64/2012 je od počiatku neefektívne a dochádza v ňom k prietahom, a to z týchto dôvodov:

1./ Až na základe listu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 17.6.2013 súd doručoval písomnosti pre otca do Veľkej Británie príslušnému orgánu.

2./ Napriek tomu, že súd žiadal, aby otec svoje tvrdenia pri výsluchu dožiadaným orgánom aj preukázal, uspokojil sa iba s tvrdeniami otca a iba na základe tvrdení otca vydal vo veci dňa 21.09.2015 rozsudok, ktorý bol práve z dôvodu, že tvrdenia otca neboli preukázané žiadnymi dôkazmi, zrušený krajským súdom a vec bola súdu prvej inštancie vrátená na ďalšie konanie. Po vrátení veci tak súd opäť musí absolvovať proces dožiadania smerujúci k tomu, aby tvrdenia otca boli aj preukázané. Uvedené však súd mohol urobiť ešte v roku 2014 dotazovaním dožiadaného orgánu, že napriek tomu, že o to žiadal, neboli tvrdenia otca doložené dôkazmi. A ešte v roku 2014 tak mohol byť tento nedostatok odstránený.

3./ Od vrátenia veci súdu prvej inštancie sťažovateľka nemá vedomosť, či súd doručuje zásielky určené pre otca do Veľkej Británie príslušnému orgánu na základe listu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 17.6.2013, ak tieto otcovi doposiaľ doručené neboli.

4./ Sťažovateľka nemôže súhlasiť s konštatovaním súdu, že ona v konaní spôsobila prietahy z dôvodu, že nemá vedomosť o pohybe a pobyte otca, o jeho zamestnaní, ani o majetkových pomeroch, a preto celá ťarcha zisťovania a preukazovania ostáva na súde. Sťažovateľka má za to že ak by aj poznala pobyt otca, neznamená to, že súd by mu úspešne zásielky doručil. Ak by sťažovateľka mala vedomosť o majetkových pomeroch otca, vychádzal by súd iba z jej vedomostí a tvrdení alebo by tieto tvrdenia museli byť

preukázané? Nie je povinnosťou sťažovateľky po 6 a pol roku od začatia konania poznať aktuálny pobyt otca a jeho aktuálne majetkové pomery. Dokonca je to podľa sťažovateľky aj nemožné, ak nie je v kontakte s otcom maloletého dieťaťa, pretože ten o dieťa nejaví žiaden záujem.

5./ Vzhľadom na skutočnosť, že

- že konanie nie je po 6 a pol roku právoplatne skončené a v krátkom čase ani skončené právoplatne nebude

- že súd od počiatku koná neefektívne

- že sťažovateľka prietahy v konaní nespôsobilá

- že ide o konanie vo veci starostlivosti o maloleté dieťa, ktoré si zasluhuje osobitnú pozornosť a promptnosť súdu,

považuje sťažovateľka požadované finančné zadosťučinenie za adekvátne.

6./ Sťažovateľka si uplatňuje trovy konania v celkovej výške 475,05 EUR...“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

5. Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu (ktorý si ústavný súd zapožičal) ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 43 P 64/2012:

Dňa 2. marca 2012 bol okresnému súdu doručený návrh na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu [REDACTED], [REDACTED].

Dňa 19. marca 2012 bola uznesením ustanovená tlmočnica na preklad návrhu, bolo vydané uznesenie o ustanovení kolízneho opatrovníka a výzvy na vyjadrenie sa k návrhu. Zároveň bol daný pokyn na zistenie majetkových pomerov sťažovateľky.

Dňa 23. apríla 2012 boli okresnému súdu doručené preklady listín.

Dňa 1. júna 2012 bola uznesením tlmočnice priznaná odmena.

Dňa 28. júna 2012 bola tlmočnici uložená povinnosť preložiť do anglického jazyka predvolanie na súdne pojednávanie. Toho istého dňa bol určený termín pojednávania na 26. november 2012.

Dňa 9. júla 2012 boli okresnému súdu doručené požadované preklady predvolaní.

Dňa 25. júla 2012 bola doručená správa kolízneho opatrovníka z prešetrenia rodinných pomerov.

Dňa 26. novembra 2012 bolo pojednávanie pre neúčast' otca maloletej (predvolanie sa mu nepodarilo doručiť, matka – sťažovateľka nemala vedomosť o inej doručovacej adrese otca) odročené na 10. december 2012.

Dňa 28. novembra 2012 bola na Pošte Košice I reklamovaná zásielka (dožiadanie týkajúce sa spôsobu doručenia zásielky – predvolania otca na pojednávanie).

Dňa 10. decembra 2012 bolo pojednávanie odročené na neurčito pre účely zistenia adresy pobytu otca maloletej.

Dňa 17. decembra 2012 doručila sťažovateľka písomné oznámenie týkajúce sa adresy otca maloletej. Zároveň navrhla, aby súd ustanovil otcovi opatrovníka a pokračoval v konaní.

Dňa 14. januára 2013 pošta oznámila okresnému súdu, že zásielka bola pravdepodobne stratená.

Dňa 30. januára 2013 bol daný opakovaný pokyn na doručovanie zásielok odporcovi do Veľkej Británie na adresu súdu Reading Country Court. Zásielky sa nepodarilo doručiť (zásielka sa od predmetného súdu vrátila s prípisom, že je potrebné kontaktovať prokurátora „Treasury Solicitor“).

Dňa 11. marca 2013 sa okresný súd obrátil so žiadosťou o súčinnosť pri doručovaní zásielok (s otázkou, na aký orgán sa má súd v tejto veci obrátiť, resp. ako ďalej postupovať vo veci doručovania písomností, ako aj výsluchu otca) na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

Dňa 18. marca 2013 bolo súdu doručené podanie sťažovateľky, v ktorom žiada o čiastočné rozhodnutie vo veci, a to v rozsahu zverenia maloletej do starostlivosti matky.

Dňa 17. apríla 2013 bol okresnému súdu doručený prípis otca maloletej, v ktorom uvádza, že mu boli doručené súdne dokumenty, a rád by sa vyjadril k niektorým

sťažovateľkou uvedeným tvrdeniam. S týmto cieľom súd žiada, aby dokumenty zaslal agentúre „The Reciprocal Enforcement of Maintenance Orders (REMO)“ (Agentúra pre recipročné vymáhanie plnenia súdnych príkazov k vyživovacej povinnosti).

Dňa 13. mája 2013 okresný súd vyzval ministerstvo, aby oznámilo, akým spôsobom vybavilo žiadosť z 11. marca 2013.

Dňa 25. júna 2013 bola okresnému súdu doručená odpoveď ministerstva, z ktorej vyplýva, že zásielky boli okresným súdom doručované na vecne nepríslušný súd (v súlade s čl. 2 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 z 13. novembra 2007 o doručovaní súdnych a mimosúdnych písomností v občianskych a obchodných veciach v členských štátoch a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1348/2000 je pre mesto Reading príslušným súdom Royal Courts of Justice, a nie Reading Country Court, kam boli zásielky adresované).

Dňa 27. júna 2013 okresný súd vydal pokyn na zaslanie dokumentov na Royal Courts of Justice.

Dňa 12. júla 2013 bola zásielka expedovaná z okresného súdu.

Dňa 31. júla 2013 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o prijatí dokumentov zo strany Royal Courts of Justice.

Dňa 3. septembra 2013 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o tom, že zásielka bola vo Veľkej Británii doručená adresátovi.

Dňa 12. septembra 2013 bolo okresnému súdu doručené oznámenie, že výsluch otca maloletej sa uskutoční 18. novembra 2013.

Dňa 21. februára 2014 uložil okresný súd uznesením prekladateľke, aby preložila do angličtiny žiadosť o podanie správy z 20. februára 2014 o výsluchu otca maloletej adresovanú Royal Courts of Justice (ďalej len „žiadosť o podanie správy“).

Dňa 6. marca 2014 bol okresnému súdu doručený preklad žiadosti o podanie správy.

Dňa 20. marca 2014 rozhodol okresný súd o vyúčtovaní odmeny prekladateľke.

Dňa 24. marca 2014 bola žiadosť o podanie správy podaná na poštovú prepravu do Veľkej Británie.

Dňa 9. júna 2014 požiadal okresný súd ministerstvo o súčinnosť pri riešení otázky, ako ďalej postupovať pre účely zistenia, či zo strany dožiadaného súdu došlo k výsluchu otca maloletej.

Dňa 16. júna 2014 požiadalo ministerstvo o zaslanie relevantných písomností pre účely urgencie vybavenia dožiadania prostredníctvom Európskej justičnej siete v občianskych a obchodných veciach.

Dňa 4. júla 2014 okresný súd zaslal ministerstvu požadované písomnosti.

Dňa 18. júla 2014 bolo okresnému súdu doručené oznámenie ministerstva, podľa ktorého podľa informácie poskytnutej anglickým kontaktným bodom sa výsluch uskutočnil 18. novembra 2013 a zápisnica bude súdu zaslaná ihneď, ako bude podpísaná sudcom, ktorý výsluch vykonal. Do toho času ministerstvo okresnému súdu zaslalo nepodpísanú kópiu zápisnice o výsluchu.

Dňa 25. júla 2014 bola okresnému súdu doručená podpísaná zápisnica o výsluchu otca maloletej.

Dňa 13. augusta 2014 okresný súd uznesením prekladateľke uložil, aby v lehote 20 dní preložila zápisnicu do slovenského jazyka.

Dňa 5. septembra 2014 bol okresnému súdu doručený preklad zápisnice.

Dňa 10. septembra 2014 okresný súd uznesením priznal prekladateľke odmenu za preklad.

Dňa 21. januára 2015 nariadil okresný súd pojednávanie na 25. máj 2015 (náhradný termín určil na 21. september 2015).

Dňa 23. februára 2015 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o doručení predvolania zo strany Royal Courts of Justice.

Dňa 25. mája 2015 bol okresnému súdu doručený prípis otca maloletej, v ktorom oznamuje, že zo zdravotných dôvodov sa nemôže zúčastniť nariadeného pojednávania ani iných pojednávaní na Slovensku. V prípade potreby bude pripravený podrobiť sa výsluchu prostredníctvom dožiadaného súdu vo Veľkej Británii.

Dňa 25. mája 2015 sa konalo pojednávanie, ktoré bolo následne odročené na 21. september 2015.

Dňa 21. septembra 2015 sa konalo pojednávanie vo veci, na ktorom okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým bola maloletá zverená do osobnej starostlivosti matky a otcovi bola uložená povinnosť prispievať na jej výživu do 31. augusta 2014 mesačne sumou 120 € a od 1. septembra 2014 do budúcnosti mesačne sumou 150 €.

Dňa 5. októbra 2015 bol rozsudok doručený právnej zástupkyňi sťažovateľky.

Dňa 1. októbra 2015 okresný súd uznesením prekladateľke uložil, aby v lehote 20 dní preložila rozsudok do anglického jazyka.

Dňa 19. októbra 2015 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľky proti rozsudku z 21. septembra 2015.

Dňa 1. októbra 2015 okresný súd uznesením prekladateľke uložil, aby v lehote 20 dní preložila odvolanie sťažovateľky do anglického jazyka.

Dňa 28. októbra 2015 bol okresnému súdu doručený preklad rozsudku a odvolania.

Dňa 4. novembra 2015 okresný súd uznesením rozhodol o priznaní odmeny za preklady.

Dňa 14. marca 2016 bol preklad textu odvolania a rozsudku podaný na poštovú prepravu.

Dňa 30. marca 2016 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o prijatí dokumentov zo strany Royal Courts of Justice.

Dňa 25. apríla 2016 bol spis s predkladacou správou predložený krajskému súdu, aby rozhodol o podanom opravnom prostriedku.

Dňa 31. augusta 2016 krajský súd uznesením č. k. 8 Cop 144/2016-414 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 12. septembra 2016 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 13. septembra 2016 okresný súd uznesením prekladateľke uložil, aby v lehote 20 dní preložila rozsudok krajského súdu do anglického jazyka.

Dňa 13. októbra 2016 bol okresnému súdu doručený preklad uznesenia krajského súdu.

Dňa 17. októbra 2016 okresný súd uznesením rozhodol o priznaní odmeny za preklad.

Dňa 18. októbra 2016 bol preklad uznesenia krajského súdu odoslaný (podaný na poštovú prepravu) otcovi maloletej.

Dňa 6. decembra 2016 bola na pošte reklamovaná zásielka podaná na poštovú prepravu 18. októbra 2016, keďže do spisu nebola vrátená doručenka.

Dňa 7. februára 2017 pošta oznámila, že zásielka sa stratila na území Veľkej Británie.

Dňa 9. februára 2017 vyzval okresný súd prekladateľku na zaslanie ďalšieho vyhotovenia prekladu uznesenia krajského súdu pre účely opätovného doručovania na adresu otca.

Dňa 1. marca 2017 bol okresnému súdu doručený preklad uznesenia krajského súdu.

Dňa 6. marca 2017 okresný súd uznesením rozhodol o priznaní odmeny za preklad.

Dňa 16. marca 2017 bolo uznesenie krajského súdu odoslané (podané na poštovú prepravu) otcovi maloletej.

Dňa 23. júna 2017 bola na pošte reklamovaná zásielka podaná na poštovú prepravu 16. marca 2017, keďže do spisu nebola vrátená doručienka.

Dňa 26. júla 2017 pošta oznámila, že zásielka sa stratila na území Veľkej Británie.

Dňa 22. marca 2018 bolo nariadené pojednávanie na okresnom súde na 14. máj 2018.

Dňa 28. marca 2018 bolo prekladateľke uložené, aby v lehote 5 dní preložila predvolanie na pojednávanie do anglického jazyka.

Dňa 6. apríla 2018 bol okresnému súdu doručený preklad predvolania na pojednávanie.

Dňa 14. mája 2018 okresný súd pojednávanie odročil z dôvodu, že nebolo vykázané doručenie predvolania na pojednávanie, resp. pre účely výsluchu otca maloletej dožiadaným súdom v zahraničí, a zaobstaranie listinných dôkazov dokumentujúcich jeho majetkové pomery.

Dňa 9. júla 2018 predložila sudkyňa vyššiemu súdnemu úradníkovi pokyn na prípravu dožiadania – výsluch otca maloletej so žiadosťou o zaslanie listín.

III.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu vedenom pod sp. zn. 43 P 64/2012 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

9. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

10. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP

ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

10.1 Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je úprava práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (m. m. I. ÚS 19/00, I. ÚS 145/03, II. ÚS 12/2018).

10.2 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd vo vzťahu k napadnutému konaniu uvádza, že vzhľadom na nutnosť prekladu úkonov a listín do cudzieho jazyka a vzhľadom na nutnosť doručovania do cudziny možno posudzovanú záležitosť považovať po vecnej stránke za zložitejšiu. Vo vzťahu k posudzovanému konaniu teda akceptuje vyjadrenie predsedu okresného súdu, že vec je po skutkovej stránke „náročná“, pretože ide o konanie s cudzím prvkom (napr. II. ÚS 733/2015). Na uvedenú skutočnosť ústavný súd pri určení výšky finančného zadosťučinenia nemohol neprihliadnuť. Po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

10.3 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

10.4 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že nemožno pochybovať o tom, že konanie o úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená

a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania. Ústavný súd konštatuje, že trvanie napadnutého konania iba pred okresným súdom viac ako 6,5 roka je v kontexte starostlivosti o maloleté dieťa už samo osebe neprimerané. Okrem toho okresný súd bol danej veci aj krátkodobo opakovane nečinný, a to konkrétne od 28. októbra 2015 do 14. marca 2016 (päť mesiacov) a od 26. júla 2017 do 22. marca 2018 (sedem mesiacov), pričom doručovanie písomností nepríslušnému orgánu (od 28. júna 2012 do 27. júna 2013) tiež nemožno považovať za efektívny úkon, keďže následkom tohto postupu bolo minimálne ročné obdobie, ktoré sa sústredilo iba na doručovanie, i keď ústavný súd vníma ťažkosti spojené s doručovaním do cudziny (a súhlasí aj s tým, že okresný súd nemôže zodpovedať za stratu zásielok v cudzine).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Uvedená nečinnosť alebo neefektívna činnosť okresného súdu nie je ospravedliteľná, pretože počas minimálne dvoch rokov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako navrhovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, resp. k neefektívnej činnosti, a teda k zbytočným prieťahom pritom iba sčasti došlo v dôsledku zložitosti veci, ale uvedené obdobie možno uviesť na vrub okresnému súdu. Ústava pritom v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prieťahov.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

11. Vnadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu

podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

12. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 8 000 € najmä s odôvodnením, že „V dôsledku prietáhov v konaní došlo v prípade sťažovateľky k následkom, ktoré sa už nedajú zásadne napraviť ani odstrániť. V konaní nebolo doposiaľ rozhodnuté o výživnom na maloletú [REDAKOVANÉ] ani o dlžnom výživnom.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, vzhľadom aj na povahu veci (starostlivosť o maloleté dieťa) považuje za primerané vo výške 1 000 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na skutočnosť, že vec je zložitejšia, pretože ide o konanie s cudzím prvkom.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 15. decembra 2017 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 30. júla 2018). Za dva úkony vykonané v roku 2017 patrí odmena v sume dvakrát po 147,33 € a režijný paušál dvakrát po 8,84 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2018 patrí odmena v sume 153,50 € a režijný paušál 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 475,05 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

14. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2018